

Post scriptum

Доброго дня, шановна Редакціє журналу “Слово і Час”, ознайомившись із вельми цікавим і ґрунтовним аналізом вірша Василя Стуса “Дозволь мені сьогодні близько шостої”, поданим у статті Андрія Пучкова “Дозволь мені сьогодні близько шостої”: спроба орфічно-просторового аналізу одного сновиддя” (№5, 2019, С. 58–74), залишилася все ж із великою краплею розчарування.

Автор пише (с. 62): “Вірш написано 3-4-іктовим “другорядним” віршовим розміром, різновидом тонічного вірша, у якому міжіктовий (міжударний) інтервал коливається в межах від одного до двох складів. Має 62 рядки (далі в круглих дужках при згадуванні вказується номер рядка), позбавлений рими (“білий” вірш) <...>”.

Визначення дольника цілком правильне. От тільки перед нами не дольник, а білий п’ятистопний ямб (Я5) із одиничним рядком тристопного ямба (59-им). Наводжу порядкові схеми із зазначенням міжіктових інтервалів. Для наочності подаю схеми не тільки в числовому варіанті (де цифри позначають склади між наголосами-іктами, а дефісом позначено самі ікти), а й у схематичному, де U позначає ненаголошений склад; Ў – ненаголошений склад із побічним наголосом (як у слові автостради на першому “а”), або склад із необов’язковим наголосом, зумовленим манерою декламації (у випадку займенників “ти”, “свій”, “я”); ⊥ позначає наголошений склад), а також вказую типологію ритмічних форм Я5 (за класифікацією Н. Костенко [1, 168]).

1.	Дозволь мені сьогодні близько шостої,	U⊥	1-1-1-1-1-2	I
2.	коли повечоріє надкокола	U⊥	1-3-3-1	XI
3.	і транспорт задвигтить в години пік,	U⊥	1-3-1-1-	III
4.	я раптом з туги, з затканого неба,	U⊥	1-1-1-3-1	V
5.	із забуття, з безмежної розлуки,	UUU⊥	3-1-3-1	X
6.	од довгої надсади захмелілий	U⊥	1-3-3-1	XI
7.	на Брест-Литовський упаду проспект	UU⊥	1-1-3-1-	IV
8.	на ту четверту просіку зчужілу	U⊥	1-1-1-3-1	V
9.	де лиш глушливий гуркіт автостради	U⊥	1-1-1-3-1	V
10.	мені повість, що серця лячне гупання	U⊥	1-1-1-1-1-2	I
11.	б’є з рідною землею в однотон.	U⊥	1-3-3-	XI

12.	З мурашника людського, з прірви років	U⊥	1-3-1-1-1	III
13.	я вирву пам'ять днів перезабутих	U⊥	1-1-1-3-1	V
14.	що стали сном і журною явою,	U⊥	1-1-1-3-1	V
15.	мов рани, геть затягнуті рубцем.	U⊥	1-1-1-3-	V
16.	Ти не перечиш, любя, не перечиш?	ÚUU⊥	3-1-3-1	X
17.	О не страхайся: між юрби людської	UUU⊥	3-3-1-1	IX
18.	я пропаду, розтану, загублюся,	ÚUU⊥	3-1-3-1	X
19.	щоб ненароком лячний погляд твій	UUU⊥	3-1-1-1-	II
20.	мені ножом у серце не ввігнався.	U⊥	1-1-1-3-1	V
21.	Тож не жахайся: я пройду, мов тінь.	UUU⊥	3-3-1-	IX
22.	В ту арку муки я ввійду, мов тінь.	U⊥	1-1-3-1-	IV
23.	Торкнуся крилом обламаним, губами	U⊥	1-1-1-3-1	V
24.	зголїлими – аби краєчком уст	U⊥	1-3-1-1-	III
25.	твоєї причаститися печалі –	U⊥	1-3-3-1	XI
26.	тож не жахайся: я пройду, мов тінь.	UUU⊥	3-3-1-	IX
27.	І вже коли задуманим дівчатком,	U⊥	1-1-1-3-1	V
28.	що перед цілим світом завинило	U⊥	1-1-1-3-1	V
29.	дитинячою чистотою погляду	U⊥	1-5-1-2	VII
30.	і немічністю власної цноти,	U⊥	1-3-3-	XI
31.	ти неквапливо із трамваю вийдеш	ÚUU⊥	3-3-1-1	IX
32.	і перейдеш дорогу, щоб пірнути	UUU⊥	3-1-3-1	X
33.	в надзірних сосон кострубатий смерк,	U⊥	1-1-3-1-	IV
34.	тоді пірву я серце за тобою,	U⊥	1-1-1-3-1	V
35.	обранившись по чагарях колючих,	U⊥	1-5-1-1	VII
36.	пильнуючи твій слід, котрий од краю	U⊥	1-3-1-1-1	III
37.	душі моєї ліг на цілий світ.	U⊥	1-1-1-1-1-	I
38.	Мов пес здичавілий, піду в твій крок,	U⊥	1-1-3-1-	IV
39.	ховаючи в ступнів твоїх заглибинах	U⊥	1-3-1-1-2	III
40.	свій сором, острах свій, свою образу	U⊥	1-1-3-1-1	IV

41.	і радість, і жагу, і лютий біль.	U⊥	1-3-1-1-	III
42.	Я буду тільки тінню тіні тіні,	U⊥	1-1-1-1-1-1	I
43.	спаду з лица, із досвіду, із літ,	U⊥	1-1-1-3-	V
44.	єдиним серця жилавим листочком	U⊥	1-1-1-3-1	V
45.	котитимусь під вітром власних бур.	U⊥	1-3-1-1-	III
46.	Ось ганок наш. Ти вже перед дверима.	U⊥	1-1-1-1-1-1	I
47.	Натисла на дзвінок – і легко так	U⊥	1-3-1-1-	III
48.	важезну прочинила райську браму.	U⊥	1-3-1-1-1	III
49.	Озвався син наш. Крикнути б. Але	U⊥	1-1-1-3-	V
50.	подати голосу – не стало сили.	U⊥	1-1-3-1-1	IV
51.	...Урвався сон. Гойдалась на стіні	U⊥	1-1-1-3-	V
52.	вздовж перетнута зашморгом дорога	UUU⊥	3-1-3-1	X
53.	до мого двору. І колючий дріт,	U⊥	1-1-3-1-	IV
54.	набряклий ніччю, бігав павуками	U⊥	1-1-1-3-1	V
55.	по вимерзлій стіні. Глухий плафон	U⊥	1-3-1-1-	III
56.	розбовтував баланду ночі. Досвіт	U⊥	1-3-1-1-1	III
57.	над частоколом висів. Деручкий	UUU⊥	3-1-3-	X
58.	дзвінок, мов корок, вибив з пляшки сніва	U⊥	1-1-1-1-1-1	I
59.	нової днини твань –	U⊥		
60.	Померти на дорозі повертання –	U⊥	1-3-3-1	XI
61.	занадто солодко, аби Господь	UU⊥	1-1-3-1-	IV
62.	нам не поклав у долі узголів'я.	UUU⊥	3-1-3-1	X

Сподіваюся, автор буде уважнішим у визначенні віршових розмірів, а запропонована таблиця ритмічних форм Я5 допоможе йому поглибити свої спостереження про аналізований вірш.

ЛІТЕРАТУРА

1. Костенко Н. Українське віршування ХХ століття: навч. посіб. – Київ: ВПЦ “Київ, ун-т”, 2006. – 287 с.

Отримано 20 вересня 2019 р.

Надія Гаврилюк
м. Київ